

UBND HUYỆN GIA LÂM
PHÒNG GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

HƯỚNG DẪN HOẠT ĐỘNG CHUYÊN MÔN BỘ MÔN ĐỊA LÝ
NĂM HỌC 2022-2023

Thực hiện chỉ đạo của Sở Giáo dục và Đào tạo Hà Nội, Phòng Giáo dục và Đào tạo Gia Lâm hướng dẫn hoạt động chuyên môn bộ môn Địa lý cấp THCS năm học 2022-2023 như sau:

1. Thực hiện kế hoạch giáo dục

- Giao quyền chủ động cho các trường THCS xây dựng và thực hiện kế hoạch giáo dục môn Địa lý theo định hướng phát triển năng lực HS theo khung thời gian quy định; có đủ thời lượng cho luyện tập, ôn tập, tổ chức hoạt động trải nghiệm sáng tạo và kiểm tra định kỳ.

- Các tổ/nhóm chuyên môn tiếp tục xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch giáo dục phù hợp với điều kiện về đội ngũ giáo viên, cơ sở vật chất, thiết bị dạy học của nhà trường; đảm bảo chủ động, linh hoạt trong tổ chức thực hiện. Thực hiện dạy học theo hướng dẫn tại Công văn số 3280/BGDĐT-GDTrH ngày 27/8/2020 của Bộ GDĐT; Công văn số 2786/SGDĐT-GDPT ngày 03/9/2020 của Sở GDĐT về việc hướng dẫn thực hiện điều chỉnh nội dung dạy học cấp trung học cơ sở, trung học phổ thông. Khi xây dựng kế hoạch dạy học, hoạt động giáo dục môn Địa lý năm học 2022 – 2023 cần lưu ý một số nội dung sau:

+ Tăng cường các nội dung bổ trợ theo Chương trình GDPT 2018, chuẩn bị cho HS học theo Chương trình GDPT 2018 ở cấp THPT theo Công văn số 94/SGDĐT-GDPT ngày 14/01/2022 của Sở GDĐT.

+ Củng cố, bổ sung những nội dung những kiến thức, kỹ năng còn hạn chế do phải học trực tuyến, học trên truyền hình hoặc các hình thức học tập khác trong các năm học trước vì Covid-19 và tinh giảm nội dung dạy học theo Công văn số 4040/BGDĐT-GDTrH ngày 16/9/2021 về việc hướng dẫn thực hiện Chương trình giáo dục phổ thông cấp trung học cơ sở, trung học phổ thông ứng phó với dịch Covid-19 năm học 2021-2022.

- Kế hoạch giáo dục môn Địa lý của mỗi trường phải phù hợp với điều kiện thực tế của trường và khả năng học tập của HS. Chỉ đạo, hướng dẫn các tổ/nhóm chuyên môn lựa chọn nội dung, xây dựng các chủ đề dạy học môn Địa lý theo hình thức, phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực. Phát huy tính chủ động, sáng tạo của tổ chuyên môn và GV trong việc xây dựng kế hoạch dạy học và giáo dục của tổ chuyên môn, kế hoạch bài dạy (giáo án) của GV (hoàn thiện kế hoạch dạy học và giáo dục của tổ chuyên môn, kế hoạch bài dạy đã được xây dựng và thực hiện từ các năm học trước).

- Kế hoạch dạy học môn Địa lý phải được trao đổi, góp ý, được lãnh đạo nhà trường phê duyệt, phòng GDĐT xác nhận trước khi thực hiện và là căn cứ để

thanh tra, kiểm tra. Trên cơ sở kế hoạch dạy học đã được phê duyệt, có thể thiết kế tiến trình dạy học cụ thể cho mỗi chủ đề. Mỗi chủ đề có thể thực hiện ở nhiều tiết học, mỗi tiết có thể chỉ thực hiện một (một số) bước trong tiến trình sư phạm của bài. Các nhiệm vụ học tập có thể thực hiện ở trong hoặc ngoài giờ trên lớp; chú trọng giao nhiệm vụ học tập cho HS ở ngoài lớp học và ở nhà.

2. Đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá theo định hướng phát triển phẩm chất, năng lực học sinh.

a) Đổi mới phương pháp và hình thức dạy học

Xây dựng kế hoạch bài dạy (giáo án) bảo đảm các yêu cầu về phương pháp dạy học, kỹ thuật dạy học, kiểm tra, đánh giá, thiết bị dạy học và học liệu, nhằm phát triển phẩm chất, năng lực của học sinh trong quá trình dạy học; việc xây dựng kế hoạch bài dạy bảo đảm đủ thời gian để học sinh thực hiện nhiệm vụ học tập đã đặt ra, tránh việc áp dụng hình thức, khuôn mẫu trong việc xây dựng kế hoạch bài dạy. Tiến trình dạy học mỗi bài học được xây dựng thành các hoạt động học với mục tiêu, nội dung, sản phẩm học tập cụ thể mà học sinh phải hoàn thành, cách thức thực hiện linh hoạt để tổ chức dạy học trực tiếp hoặc trực tuyến.

Để thực hiện có hiệu quả các phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực góp phần hình thành, phát triển năng lực địa lí, khi tổ chức các hoạt động dạy học, cần lưu ý một số định hướng sau:

- Lựa chọn các kiến thức thực tế tiêu biểu, sử dụng hiệu quả các phương tiện trực quan như mô hình, bản đồ, video clip,... để hình thành các biểu tượng địa lí, hướng dẫn học sinh học từ thấp đến cao về các mối liên hệ và quan hệ nhân quả diễn ra trong thiên nhiên, trong xã hội và trong mối quan hệ giữa xã hội, con người và môi trường.

- Hướng dẫn HS tham gia vào quá trình tìm kiếm, sắp xếp, phân tích thông tin bằng cách khai thác tri thức từ các nguồn tư liệu bản đồ, biểu đồ, sơ đồ, hình ảnh, số liệu,... kết hợp với quan sát thực địa; chú trọng phát triển tư duy không gian, với các câu hỏi: “Cái gì?”, “Ở đâu?”, “Như thế nào?”, “Các hình mẫu không gian?”, “Các đặc trưng của một địa phương, quốc gia?”; khơi dậy và nuôi dưỡng trí tò mò, sự ham hiểu biết khám phá của HS đối với thiên nhiên và đời sống xã hội, thái độ tích cực đối với phát triển bền vững; rèn luyện khả năng và thói quen liên hệ với thực tế địa phương, đất nước để phát triển tư duy địa lí;...

- Một trong những biện pháp quan trọng nhất để học địa lí là rèn luyện kỹ năng sử dụng các công cụ học tập như: bản đồ, atlas, biểu đồ, bảng số liệu thống kê, một số ứng dụng trong điện thoại như la bàn, bản đồ chỉ đường, hệ thống định vị toàn cầu, nhiệt kế, ẩm kế, khí áp kế,... tranh ảnh, đĩa DVD tra cứu các tài liệu đa phương thức, sách e-book,...

- Các hình thức tổ chức dạy học môn Địa lí cũng cần được đa dạng hoá: kết hợp các hình thức học cá nhân, học nhóm, học ở lớp, trên thực địa, học theo dự án học tập,...

- Từng bước thực hiện các nhiệm vụ chuyển đổi số trong hoạt động dạy học môn Địa lí ở trường THCS thông qua việc ứng dụng các phần mềm hỗ trợ giáo viên tổ chức dạy học như Google Apps, Kahoot, Microsoft PowerPoint, MindMap...

b) Đổi mới kiểm tra, đánh giá

- Việc đánh giá, xếp loại học sinh trung học cơ sở đối với lớp 8,9 thực hiện theo quy định tại Thông tư số 26/2020/TT-BGDĐT ngày 31/8/2020 của Bộ trưởng Bộ GDĐT về việc sửa đổi, bổ sung một số điều của Quy chế đánh giá xếp loại HS ban hành kèm theo Thông tư số 58/2011/TT-BGDĐT ngày 12/12/2011.

- Các tổ/nhóm chuyên môn xây dựng kế hoạch kiểm tra, đánh giá kết quả học tập môn Địa lí của HS phù hợp với kế hoạch giáo dục môn học, hoạt động giáo dục của nhà trường theo định hướng phát triển phẩm chất, năng lực của HS. Không kiểm tra, đánh giá những nội dung, bài tập, câu hỏi vượt quá mức độ cần đạt về kiến thức, kỹ năng của chương trình GDPT; không kiểm tra đánh giá đối với các nội dung phải thực hiện tinh giản và các nội dung hướng dẫn học sinh tự học ở nhà theo hướng dẫn tại Công văn số 3280/BGDĐT-GDTrH ngày 27/8/2020 của Bộ GDĐT, Công văn số 2786/SGDĐT-GDPT ngày 03/9/2020 của Sở GDĐT về việc hướng dẫn thực hiện điều chỉnh nội dung dạy học cấp trung học.

- Thực hiện đánh giá thường xuyên trực tiếp hoặc qua mạng đối với tất cả HS bằng các hình thức: hỏi - đáp, viết; đánh giá qua hồ sơ học tập, vở hoặc sản phẩm học tập; đánh giá qua việc học sinh báo cáo kết quả thực hiện một dự án học tập, nghiên cứu khoa học kỹ thuật, báo cáo kết quả thực hành, thí nghiệm; đánh giá qua bài thuyết trình về kết quả thực hiện nhiệm vụ học tập.

- Việc kiểm tra, đánh giá định kì, gồm kiểm tra, đánh giá giữa kì và kiểm tra, đánh giá cuối kì, được thực hiện thông qua: bài kiểm tra (trên giấy hoặc trên máy tính), bài thực hành, dự án học tập. Đối với bài kiểm tra, đánh giá bằng điểm số, việc xây dựng ma trận, đặc tả của đề kiểm tra cần phối hợp theo tỉ lệ phù hợp giữa câu hỏi trắc nghiệm và câu hỏi tự luận theo mức độ cần đạt của chương trình môn Địa lí. Đối với kiểm tra, đánh giá bằng bài thực hành, hoặc dự án học tập: yêu cầu cần đạt của bài thực hành hoặc dự án học tập phải được hướng dẫn cụ thể bằng bảng kiểm các mức độ đạt được phù hợp với 4 mức độ nhận biết, thông hiểu, vận dụng, vận dụng cao của các kiến thức, kỹ năng được sử dụng.

3. Nâng cao chất lượng chuyên môn, bồi dưỡng đội ngũ

a) Đổi mới sinh hoạt chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học

- Thực hiện sinh hoạt tổ/nhóm chuyên môn dựa trên nghiên cứu bài học; định kì sinh hoạt chuyên môn ít nhất 01 lần trong 02 tuần.

- Xây dựng các bài học minh họa, tổ chức dạy học và dự giờ để phân tích, rút kinh nghiệm giờ dạy dựa trên phân tích hoạt động học của HS theo các bước sau:

+ Mô tả hành động (đọc, nghe, viết, nói, làm) của học sinh trong hoạt động học (làm minh chứng để tiến hành bước 2 và bước 3);

+ Đánh giá kết quả hoạt động của học sinh (những gì học sinh đã học được, chưa học được);

+ Phân tích nguyên nhân những gì học sinh đã học được, chưa học được;

+ Đưa ra biện pháp khắc phục hạn chế, hoàn thiện kế hoạch dạy học.

- Đầu tư xây dựng kế hoạch giáo dục của tổ/nhóm chuyên môn cụ thể, chi tiết, khoa học thể hiện rõ chỉ tiêu, giải pháp của từng nhiệm vụ cụ thể; kế hoạch sinh hoạt tổ/nhóm chuyên môn thiết thực, không hình thức, giảm các thủ tục hành chính.

- Việc dự giờ, thăm lớp của GV được thực hiện theo kế hoạch sinh hoạt chuyên môn của tổ/nhóm chuyên môn và không đánh giá bài dạy trong sinh hoạt chuyên môn thường xuyên. Việc dự giờ không chỉ nhận xét GV mà chủ yếu thông qua việc quan sát, nhận xét hoạt động học tập của học sinh HS để từ đó điều chỉnh việc tổ chức dạy học của GV.

b) Bồi dưỡng đội ngũ chuẩn bị triển khai thực hiện chương trình GDPT 2018

- Tổ trưởng, tổ phó chuyên môn tổ chức cho GV nghiên cứu, thảo luận, đánh giá, lựa chọn SGK Địa lí lớp 8 theo các tiêu chí được quy định tại Quyết định số 1157/QĐ-UBND ngày 10/3/2021 của UBND thành phố Hà Nội và các quy định tại Thông tư số 25/2020/TT-BGDĐT ngày 26/8/2020 của Bộ GDĐT về việc quy định việc lựa chọn sách SGK trong cơ sở giáo dục phổ thông.

- Thực hiện triển khai bồi dưỡng GV đại trà theo phương thức bồi dưỡng qua mạng, thường xuyên, liên tục ngay tại trường; gắn nội dung bồi dưỡng thường xuyên với nội dung sinh hoạt tổ, nhóm chuyên môn trong trường và cụm trường.

- Tham gia đầy đủ các lớp tập huấn cho giáo viên về sách giáo khoa mới đảm bảo 100% giáo viên THCS môn Địa lí được tập huấn theo Chương trình GDPT 2018.
